

ТРЕТ КВАРТАЛЕН ИЗВЕШТАЈ
декември 2019 - февруари 2020

СЛЕДЕЊЕ НА РАБОТАТА НА
**ДРЖАВНАТА КОМИСИЈА
ЗА СПРЕЧУВАЊЕ
КОРУПЦИЈА**

Институт за човекови права

ТРАНСПАРЕНТНОСТ
МАКЕДОНИЈА
СКОПЈЕ

British Embassy
Skopje

Овој извештај е подготвен во рамки на проектот „Зголемен јавен надзор врз Антикорупциска и Антидискиминацијска комисија“, финансиран од Владата на Обединето Кралство, со поддршка на Британската амбасада Скопје. Мислењата и ставовите наведени во оваа публикација не ги одразуваат секогаш мислењата и ставовите на Британската Влада.

ВОВЕД

„Транспарентност Македонија“ (понатаму во текстот само ТМ), во соработка со „Институтот за човекови права“, го спроведува проектот „Следење на работата, ефективноста, транспарентноста и одговорноста на Државната комисија за спречување на корупцијата“.

Проектот се реализира во периодот од јуни 2019 - март 2020 година и е поддржан од Амбасада на Велика Британија во Република Северна Македонија.

Третиот квартален извештај се однесува на работата на Државна комисија за спречување на корупција, за периодот декември 2019 - февруари 2020 година и произлегува од претходно подготвена и одобрена, нова методологија и индикатори за следење на работата на ДКСК.

Целта на оваа методологија е да се направи сеопфатен пристап меѓу законските надлежности на институцијата, следење на работата и постигнувањата на Државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК, или понатаму во текстот само ДКСК), со оценка за ефективноста и транспарентноста, од каде што ќе произлезат предлог-препораки за унапредување на состојбите.

Притоа, покрај остварувањето на законските надлежности и овластувања, кои се дадени со Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси, работењето и постигнувањата на ДКСК ќе се следат и оценуваат и преку степенот на запазување на принципите на транспарентност, отчетност и одговорност во работењето на ДКСК и преку мониторинг на содржината на одлуките кои ги носат во текот на периодот за кој се известува. Воедно, онаму каде што е можно ќе се мери ефектот од донесените одлуки, т.е. препораки или поднесени иницијативи до други органи, согласно закон.

Оттука, покрај актуелниот Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси, како основни документи во кои се наведуваат обврските и работните задачи на ДКСК, ќе се користат и: Деловникот за работа на ДКСК, Годишна програма за работа на ДКСК, Стратешки план на ДКСК за период 2018-2020, Буџет на ДКСК, Методологијата за антикорупциска проверка на легислативата, Државни програми за превенција и репресија на корупцијата и за превенција и намалување на појавата на судирот на интереси со акционен план за нивно остварување 2016-2019, како и други соодветни документи.

НАОДИ

Во месец февруари ТМ достави прашалник до ДКСК. Одговорите во форма на доставени податоци од страна на ДКСК, за законските надлежности и постапувања се обработени во овој трет квартален извештај.

ТМ ги следеше и објавите на интернет страницата на ДКСК, а исто така присуствуваше и на јавните седници на ДКСК со цел да ги следи дискусиите и случаевите кои се разработуваа на дневен ред.

ОДРЖУВАЊЕ СЕДНИЦИ И ФУНКЦИОНИРАЊЕ НА ДКСК

Во периодот кој е предмет на овој извештај ДКСК одржа четири седници и тоа на 17-ти јануари, 7-ви февруари, 14-ти февруари и 29-ти февруари 2020 г. Донесени се 148 одлуки и истите се објавени на веб страната. Остануваме на констатацијата дека од аспект на транспарентност седниците беа јавни, за предметите се дискутираше јавно, а медиумите беа уредно поканети за присуство и следење на седниците.

Од аспект на пристап повторно укажуваме на потребата за поголем простор и капацитет за одржување на јавните седници, со цел да може да присуствува поголем број на медиуми и општата јавност. Воедно, пристапот до просторијата за одржување на јавните седници не е прилагоден за лица со инвалидитет.

Во периодот кој е предмет на овој извештај ДКСК одржа и две прес конференции и тоа за донесувањето на новата Национална стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси со акционен план за нејзино спроведување за периодот 2020-2024 година како и за информирање на ДКСК во врска со активностите во пресрет на предвремените парламентарни избори.

ИМОТНА СОСТОЈБА

Прашалникот содржи сет на прашања кои се однесуваат на законските надлежности на ДКСК во однос на имотната состојба на избраните и именуваните лица. ДКСК не располага и според одговор од Прашалникот ниту може да име точен податок за бројот на избрани и именувани лица поради секојдневно именување или разрешување на лицата. ДКСК може да даде само бројка на лица кои ја исполниле обврската за доставување на анкетен лист и активно ја извршуваат функцијата заклучно со одреден датум. До ДКСК во бараниот период по избор анкетен лист имаат поднесено 282 лица, додека по престанок имаат поднесено 150 лица. Вкупниот број на објавени анкетни листови на лица кои активно ја извршуваат функцијата а ја исполниле обврската за доставување на анкетен лист до ДКСК заклучно со 29 февруари изнесувала 7314.

Анкетните листови се јавно достапни на веб страницата на ДКСК.

Во Регистерот на избрани и именувани лица се објавуваат обрасци за избрани и именувани лица кои институциите кои го вршат изборот/именување ги доставуваат во електронска и писмена форма во рок од 15 дена по вршење на изборот или разрешувањето/престанок на мандатот до ДКСК. Заклучно со 29 февруари поднесени и

објавени се вкупно 5880 обрасци по избор и 2709 обрасци по престанок на избрани/именувани лица.

Што се однесува на бројот на извршени проверки на вистинитоста на податоците од изјавите за имотната состојба, Државната комисија за спречување на корупцијата има издадено вкупно 9 платни налози за повреда на член 82 од ЗСКСИ за период декември- февруари.

Проверките на вистинитоста на податоците од изјавите за имотната состојба во периодот предмет на овој извештај има оформено вкупно 67 предмети, овие предмети се во тек.

Во периодот кој е предмет на овој извештај, ДКСК не повела нови постапки за испитување на имотната состојба.

ДКСК во периодот декември 2019 - март 2020 нема поднесено иницијативи до надлежното Јавно обвинителство, ниту пак иницирале постапки за испитување на основата на стекнување на имот на член на семејство или блиско лице.

СУДИР НА ИНТЕРЕСИ

ДКСК не може да ја утврди бројката за лица кои треба да поднесат изјава за интерес, бидејќи не води евидентција. Сепак, во периодот од декември 2019 до февруари 2020, вкупен број на службени лица кои доставиле изјава за интереси до ДКСК се 220 изјави и за истите е извршена проверка Во периодот декември 2019 до февруари 2020 од страна на 17 службени лица било побарано мислење за постоење на сомневање за судир на интереси и за сите било дадено мислење за постоење или непостоење на судир на интереси.

Што се однесува до бројот на поведени постапки за утврдување постоење судир на интереси, по службена должност поведени се само 4 постапки, додека до ДКСК биле доставени 46 пријави и барања за мислења за постоење или непостоење на судир на интереси по кои ДКСК постапува.

ДКСК има донесено и објавено 27 одлуки за постоење или непостоење на судир на интереси. Во овој извештај го издвојуваме предметот 09-3251 во рамките на редовната контрола во изјавите за интереси. ДКСК за Љубица Јанчева утврдила судир на интереси бидејќи е член на советот на Град Скопје и ја врши функцијата во Комисијата за нострификации. Побарано е да се достави барање до лицето да излезе од состојба на судир на интереси. Била ангажирана и во Архивот на РСМ. Бидејќи Љ.Ј. не го пријавила својот приватен интерес, ДКСК го известил Архивот да го запре проектот во кој е ангажирано наведеното лице.

ДКСК во периодот кој е предмет на овој извештај нема поднесено иницијативи за

утврдување одговорност до надлежните институции ниту пак донела јавна опомена за службени лица.

Согласно член 80 од ЗСКСИ, ДКСК ја известува јавноста за случаите на судир на интереси по кои таа постапува, односно седниците на ДКСК се јавни и сите случаи се објавуваат.

АНТИКОРУПЦИСКА ПРОВЕРКА НА АКТИ

ДКСК во периодот декември 2019 г. - февруари 2020 г. во Одделението за антикорупциска проверка на легислативата е оформила еден предмет.

ДКСК не поднела иницијативи за измена на легислатива по извршената антикорупциска проверка бидејќи согласно ЗСКСИ, ДКСК нема надлежност да доставува иницијативи за измена на легислативата, а согласно утврдената методологија усвоените извештаи за АПЛ се доставуваат до подносителот (доколку постои) и истите се објавуваат на ВЕБ страницата на ДКСК.

УКАЖУВАЧИ

Вкупниот број на лица во Регистарот, сметано од почетокот на водењето на Регистарот до денес е 107, со тоа што во периодот декември 2019 - февруари 2020 г. беа доставени известувања за нови 3 лица (број кој е вклкуван во вкупниот број 107).

Регистарот за овластените лица за прием на пријави од укажувачи се евидентира при секое применено Известување за овластено лице за прием на пријави од укажувачи од јавна институција. Регистарот за овластено лице го води само едно овластеното лице за заштитено внатрешно и заштитено надворешно пријавување во ДКСК. Регистарот за овластени лица за прием на пријави од укажувачи требаше да биде објавен во текот на 2019 година на веб страната на ДКСК, но, истиот не беше објавен.

ПОДАРОЦИ

Согласно членот 17 став 1 точка 22 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси, Државната комисија за спречување на корупцијата е задолжена да изготви Каталогот за подароци врз основа на податоци добиени согласно со членот 58 од овој закон и истиот да го објави на својата веб-страница. ДКСК во периодот од декември 2019 година заклучно со февруари 2020 година нема изработено Каталог за подароци. Во периодот предмет на овој извештај има применено една копија од листата на евиденција за примени подароци.

ПРИЈАВИ И ИНИЦИЈАТИВИ

Во периодот декември 2019 - февруари 2020 г ДКСК примила вкупно 276 пријави и тоа:
Одделение за спречување на корупцијата – вкупно 208 примени пријави
Одделение за спречување судир на интереси – вкупно 46 примени пријави
Одделение за следење на имотната состојба – вкупно 22 примени пријави
За сите овие пријави се оформиле предмети. Во овој извештај ги издвојуваме следните предмети за кои ДКСК оформила предмети:

1. По пријава од познат подносител, оформлен е предмет 09-2159 против претседателот на Основен суд Кичево, бидејќи го вработил постариот син како стручен соработник во истиот суд, и според пријавата, enormno се збогатил (за последново е отворен предмет за имотната состојба). ДКСК при утврдување на фактичката состојба увидел неправилности и кршење на законот од страна на претседателот на судот, поради што се предложи покренување иницијатива за утврдување на негова одговорност пред Судскиот совет.
2. Предмет број 12-865/2 е по претставка против именувањето на заменик в.д. директор Башким Хасани кого Владата експресно го именувала во Управата за финансиската полиција. Владата повикувајќи се на член 36 став 3 од Законот за влада извршила именување на лицето. Меѓутоа, во материјалниот закон за финансиска полиција во член 9 стои дека за именување на директор и заменик директор се објавува јавен оглас во најмалку три дневни весници. Во случајов не е оставена можноста за ставање на в.д. директор во законот. Владата била известена навремено дека на претходниот заменик директор му истекува и вториот мандат, но иако имала можност и време, не објавила оглас. ДКСК со препорака ќе побара од Владата на РСМ да ја преиспита својата одлука за предметното именување.
3. Предмет 12-570 се однесува на објавен оглас за вработување на Клиниката за радиологија и онкологија, со кој се барало вработување на фармацевт. Прописно е

спроведен огласот и се направила ранг листа на тројцата кандидати. Според наводите од пријавата, ниеден од тројцата кандидати не ги исполнил условите од огласот согласно член 164 од законот за здравство кој предвидува минимум просечна оценка осум (8). Во вториот став од истиот закон се наведува дека тој услов не важи за лицата кои имаат специјализација. Еден од кандидатите (пријавителот) се жалел до второстепена комисија која му ја усвоила жалбата, но директорот не постапил според нејзиното решение. На барање на ДКСК, директорот на клиниката (в.д. директор Никола Васев) не доставил потребни податоци, по што била покрената прекрочна постапка против него и глобата од истата ја платил, но повторно не доставил никакви податоци. ДКСК ќе бара заради несовесно работење на директорот да се бара одговорност од Министерот за здравство за да ја разгледа можноста за негово разрешување.

Од вкупно 276 пријави, бројот на решени предмети по одделение се следните:

Одделение за спречување на корупцијата - 70

Одделение за спречување судир на интереси - 27 одлуки од примени пријави или отворени по сопствена иницијатива

Одделение за следење на имотната состојба - 6

Во периодот кој е предмет на овој извештај, ДКСК оформила вкупно 48 пријави по сопствена иницијатива од кои решени се вкупно 5 предмети. ДКСК затворила вкупно 38 предмети по основ на ненадлежност, додека за вкупно 59 предмети е констатирано дека нема елементи за натамошно постапување. Во периодот предмет на овој извештај ДКСК покренала 4 иницијативи пред надлежни органи за поведување постапка за утврдување одговорност на службено лице

ДКСК покренала 1 иницијатива пред надлежните органи за поведување постапка за утврдување одговорност на службено лице.

СОРАБОТКА¹

Број на реализирани соработки со други државни органи во обезбедување на потребни информации

- Работа на Националната стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси 2020-2024 преку вклученост на претставници од државни, правосудни органи, локалната власт, приватниот сектор, граѓански и меѓународни организации.
- Претставници од Државната комисија за спречување на корупцијата се вклучени во имплементација, ревидирање и обезбедување со податоци за Стратегијата за реформа на јавната администрација во директна надлежност на МИОА
- Комуникација и состаноци со МИОА и граѓански организации заради ажурирање и

¹ Во целост ги даваме информациите за воспоставување соработка со повеќе актери со цел да се има увид за обемот на овој тип на активности

реализација на активностите планирани со Отворено Владино Партнерство
-Реализирање на работна средба со фокус на претстојните избори со Заменик
претседателот на Владата на РСМ Бујар Османи

Број на реализирани размени на информации со надлежни тела на други држави и меѓународни организации

1. Состанок со ОЕЦД заради размена на информации за политиките и активностите имплементирани од институцијата
2. Соработка со ОБСЕ заради развивање на проект Развивање и воведување на концептот на интегритет во локалната самоуправа
3. Соработка со ДЕУ заради имплементација на проектот IPA II Транспарентност и отчетност
4. Продолжување на соработката со НМСИ УСАИД и реализација на последната договорена активност Изготвување на Комуникациска стратегија за Државната комисија за спречување на корупцијата
5. Востоставена соработка со НМСИ заради учество во проект "Raise Your Own Awareness, Report Corruption, Be Responsible" и поддршка во реализација на 9 работилници за / со УПОЗ

Број на реализирани соработки со здруженија и фондации

1. Редовна комуникација и размена на информации во рамките на формираната работна група заради развивање и имплементација на проектот Антикорупциска едукација на учениците од средните училишта
2. Учество и обраќање на Регионален форум за добро владеење и борба против корупцијата во организација на Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС) во име на регионалната Мрежа за лидерство и интегритет во Југоисточна Европа (СЕЛДИ) и Транспаренси Интернешнл Македонија, во име на националната Платформа на граѓански организации за борба против корупција
3. Соработка и редовна комуникација со ИДСЦС заради размена на информации и следење на Првиот извештај за работата на Државната комисија за спречување на корупција
4. Состанок со претставници од платформата - ИДСЦС и ЦГК заради информирање околу случаи кои ДКСК ги иницирала пред други институции
5. Обука за вработените и членовите на ДКСК "Комуникација со медиумите и односи со јавноста" – во рамки на проектот Мониторинг на ефективноста, перформансите, транспарентноста и отчетноста на ДКСК („Антикорупциска под лупа“) – финансиран од Британска амбасада во Скопје, а во партнерство на Транспарентност Македонија и Институт за човекови права
6. Состанок со Civil и Платформата на ГО за борба против корупцијата заради договор на заеднички активности во изборниот процес
7. Активно учество на работилница за воведување на антикорупциска програма во државните претпријатија (јавните претпријатија и акционерските друштва) како начин за подобрување на менаџментот, во организација на Центар за граѓански комуникации
8. Соработка со Платформата на ГО заради реализација на активности – изготвување на Етички кодекс за претседателот и членовите на Државната комисија за спречување на корупцијата и Методологија за проверка на имотната состајба на судиите
9. Состанок заради утврдување на можната соработка на проект поддржан од

програмата на УСАИД кој Транспренси Интернешнл- Македонија ќе започне со спроведување во мај 2020 три компоненти: Компонента 1: Активности со Академија за судии и јавни обвинители; Компонента 2: Активности со Државен завод за ревизија и Компонента 3: Активности со Државна комисија за спречување на корупција

ОТВОРЕНОСТ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ

ДКСК се уште нема усвоено документ, стратегија, политика, процедура, кој се однесува на отвореноста и транспарентноста но во рамките на воспоставената соработка со УСАИД НМСИ обезбедена е поддршка која досега обезбеди или се очекува да обезбеди

- Изработени и испорачани поединечни документи со комуникациски консалтинг во текот на јануари и соопштение за јавноста на барање на клиентот, како и координација за настан
- Во првата третина на февруари испорачани се поединечни документи со комуникациски консалтинг
- Редовна испорака на дневни медија мониторинг извештаи од 8 јануари 2020
- Ново ЛОГО на Државната комисија за спречување на корупцијата (ребрендирање) Организација и одржување на обуки (21 и 22 февруари 2020) со испорака на прирачник
- Континуирана испорака на дневен клипинг извештај и комуникациски консалтинг по потреба
- Дизајн и продукција на елементи за брендирање и книга на графички стандарди
- Изработка и испорака на комуникациска стратегија
- Изработка и испорака на предлог за поставување на системот на комуникации и дефинирање на процедури
- Изработка и испорака на Политика за односи со медиуми и Политика за комуникација на социјални медиуми
- Креирање профили на социјалните медиуми
- Подготовка и испорака на план за комуникација на социјалните медиуми

По препорака на Транспарентност Македонија, ДКСК го поставил органограмот на својата веб страна. Органограмот содржи податоци за бројка на пополнети/непополнети работни места по сектори.

ЗАКЛУЧОЦИ

На 25-та седница одржана 17.01.2020 г. ДКСК едногласно ја усвои Национална стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси 2020-2024 со акционен план за нејзино спроведување. Главни цели на Стратегијата се: зголемување на нивото на политичка одговорност, совесно управување со политичкото влијание во јавниот сектор и спречување на политичко влијание во работата на независните тела и во постапките регулирани со закон, јакнење на интегритетот и отчетноста во јавниот сектор, спроведување на надлежностите во јавниот сектор на законите, транспарентен, етички, економичен, одговорен и ефективен начин, обезбедување на интегритет и

транспарентност при вработувањето и политиките за човечки ресурси во јавниот сектор, базирано на систем на вредности и критериуми за квалитет, јакнење на надзорните и контролните механизми, дигитализација во сите сектори на јавните служби, намалување на корупцијата во јавните набавки и процесот на доделување на грантови, субвенции и друга државна помош. Важно е и зајакнувањето на капацитетите и на посветеноста на органите за спроведување на законите, на обвинителството и судството во откривање и санкционирање на корупцијата, како и јакнење на отпорноста од корупција во нивните редови. Дијагностицирани се приоритетни проблеми кои генерираат висок ризик од корупција и се идентификувани мерки за нивно надминување.

Сепак, Стратегијата како документ се уште не е усвоена од страна на Собрание, а веројатно ќе чека и при конституирање на новото Собрание. Иако самиот начин на донесување имаше доста полемики, во рамки на деловничкото постапување од страна на Собранието, останува нејасно која алатка ќе се примени за нејзино спроведување во пракса, односно по кој механизам ќе се направи усвојувањето на истата и задолжувањето на министерствата/агенциите кои се нотирани во Акцискиот план од страна на Владата.

Во рамки на мониторираниот период од вкупната бројка на примени пријави 276, ДКСК затворила вкупно 38 по основ на ненадлежност и 59 по основ на немање елементи за понатамошно постапување. Вака гледано, бројката е огромна и излегува дека скоро 14% од пријавите завршуваат уште во првата фаза на постапување, односно се отфрлаат заради законските надлежности, додека во втора фаза продолжуваат останатите 21% за кои се бараат одговори од други институции - оние пријави за кои е одлучено дека нема елементи за понатамошно постапување. Останува тутка за дилема и мониторирање во некоја следна фаза, колку од тој процент на 21% зависат од ефективноста на другите институции, затоа што постапувањето на ДКСК сепак зависи од квалитетот на одговорите дадени од страна на другите институции за да може да продолжи со овие предмети.

Интересен е и фактот што во овој период ДКСК оформила најголем број на предмети по сопствена иницијатива за разлика од претходните два извештаи за следење на работата на ДКСК. Но мора да напоменеме дека во секој од разгледуваните периоди се работи за различни видови на иницијативи, како по обем, така и по тежина на случај. Во оваа насока, ја охрабруваме ДКСК да продолжи и понатаму со отворање на предмети по сопствена иницијатива, но само доколку тоа не го загрозува работењето во насока на капацитетите кои се одвојуваат за постапување по веќе доставените пријави, односно оформлени предмети, бидејќи тоа секако се рефлектира врз бројот на одржани седници и донесени одлуки по истите.

Тоа се вкупни бројки на оформлени предмети, но не се сите завршени. Односно се оформуваат предмети, но може да се затворат единствено согласно законската надлежност и начин на постапување на ДКСК, а тоа е да се донесе одлука на седница. За жал, мора да ја изразиме нашата загриженост по однос на фактот што многу мал број на седници има во мониторираниот период, на кои реално се носат одлуки за работа по предмети. Во таа насока исто е и прашањето кое сакаме да го поставиме за користењето на сите ресурси на ДЗЛП во однос на подготовката на Националната стратегија. Иако е за поздравување начинот на кој се донесе, кој вклучуваше структурен дијалог со сите заинтересирани страни, сепак, бројките за предмети за кои не е оформена одлука е голема. Од страна на ДКСК добивме и неофицијални информации дека сепак се работи и за голем број на поднесоци во кои тие се наоѓаат за ненадлежни, а и самите го изразија тој факт на презентација на првиот квартален во октомври, дека големиот број на поднесоци не значи и квалитет на примени пријави,

но сепак, неодржување на седници веќе подолго време остава простор за поголеми двоумења и сомнеж.

Ова го увидовме и во претходниот извештај преку големиот број на средби, соработки, посети и патувања што е несомнено неизбежен дел од работењето, но влече време и ресурси во делот на постапувањето со предмети, односно со одржување на седници и имање на кворум за гласање, согласно Законот.

ПРЕПОРАКИ

За поздравување е фактот што дел од препораките од претходните два извештаи веќе се имплементирани од страна на ДКСК, но и дел од нив ќе ги повториме овде:

- » Да се врши приоретизација на предмети и пријави по однос на обем на штета по домашен буџет, остварување на права и обврски, влијанија.
- » Да се воспостави механизам за филтрирање на пријавите кои не се во надлежност на ДКСК, за да не се трошат ресурси и време во предмети за кои нема законски основ да се постапува, за оние за кои може да се утврди дека рокот е поминат или за оние за кои нема доволно податоци да не се трошат ресурси за вакви предмети и да не се чека седница на ДКСК за да се постапи со одлука. Ваквите предмети/пријави се отфрлуваат во прва фаза и може да бидат филтер и олеснување за работата на членовите на Комисијата.
- » Да се изнајде институционален/законски механизам за следење и евалуација за степенот на извршување на одлуката/препораката дадена од страна на ДКСК. Да се најде начин како да се задолжат институциите да постапуваат по одлуките на ДКСК. Онаму каде што е можно да се мери ефектот од донесените одлуки, т.е. препораки или поднесени иницијативи до други органи, согласно закон.
- » Да се зголеми капацитетот на стручната служба во Секретаријатот за работа и постапување по пријави/предмети.

Издавач:
Транспарентност Македонија

Консултант:
д-р Кире Бабаноски

Уредници:
м-р Лилјана Пецова Илиеска
Ана Јаневска Делева